

Waar terreur voor vreest

Het duurde uiteraard niet lang of PVV-leider Geert Wilders en Front Nationalvoorzitter Marine Le Pen waren er als de kippen bij om de paranoïadriehoek te completeren: als de aanslag op twaalf mensenlevens iets bewees, dan toch zeker Hun Onweerlegbare Gelijk.

Veel minder Charlie kun je niet worden.

Maar hoezeer Wilders, Le Pen of Nanninga het gevaar van islamitisch fundamentalisme tot karikaturale proporties probeert op te blazen, feit blijft dat de aanslag op Charlie Hebdo precies het omgekeerde laat zien: hoe krachteloos terreur eigenlijk is en hoe weerbaar democratie.

Terreur is van dichtbij verschrikkelijk, maar als je er van een iets grotere afstand naar kijkt, zie je een wanhopig middel, met als hoogst haalbare consequentie dusdanig veel angst te zaaien dat een democratische samenleving zich genoodzaakt ziet zichzelf te ondermijnen. Ik zeg met nadruk 'zichzelf', omdat terreur daar nooit toe in staat zal zijn: het is de reactie erop die bepaalt of de vrije samenleving eraan onderdoor gaat of niet.

Die reactie kan terreur bewerkstelligen. Terreur beoogt dat

- door ons te verleiden op de provocatie in te gaan,
- door ons te verleiden tot ongegronde en peperdure oorlogen die nooit gewonnen kunnen worden,
- door ons te verleiden tot het opofferen van fundamentele burgerrechten uit naam van niets meer dan schijnveiligheid,
- door ons te verleiden tot het aanwijzen van zondebokken, enkel op grond van een vergelijkbare baard aan de kin en een overeenkomstig boek op het nachtkastje,
- door ons te verleiden de samenleving hermetisch af te sluiten van de wereld, in de valse veronderstelling dat Het Kwaad zo buiten de deur te houden is,
- door ons, kortom, te verleiden tot het opofferen van precies datgene wat we hopen te beschermen.

Het slechte nieuws is dus: terreur kan de vrije samenleving de das omdoen.

Het goede nieuws is: of ze daarin slaagt, is volledig aan ons.

Waar terreur op hoopt, is angst, hysterie en wraaklust.

Waar terreur voor vreest, is een stille tocht, een verenigd volk, een eerlijke rechtsgang en een satirisch weekblad in een recordoplage van 1 miljoen exemplaren.....

Zoveel worden er volgende week van Charlie Hebdo gedrukt. Dat ze maar als warme broodjes over de toonbank mogen gaan.....

Naar Rutger Bregman in De Correspondent.

10-1'15